

Stehags kyrka

55.8967, 13.4081

Stehags kyrka byggdes under mitten av 1100-talet. Stenmästaren som byggde kyrkan hette Johannes. Han namn är inhugget i en valvsten, och han var ganska noga med att eftervärlden skulle veta att just han gjort arbetet, för hans konstnärssignatur finns på ett fyrtiotal ställen i kyrkan. Stenmästaren Johannes var med stor säkerhet också med om att bygga Lunds domkyrka fram till 1145. Detta vet man eftersom man återfunnit samma signatur även där. Byggherren hette Iacobi och hans tumba finns bevarad i sakristian. Vid den tiden var det bara tillåtet för kungar, biskopar och byggherrar att få sin gravplats inne i kyrkan.

Också dopfunten högs troligen under första halvan av 1100-talet av en stenhuggare som går under namnet Mårten Stenmästare, och som också han finns representerad i Lunds domkyrka.

På den gamla altarstenen finns fyra konsekrationsskors inhuggna och i mitten finns en relikgömma placerad, där en mycket dyrbar relik förvarats. Det var nödvändigt att ha en relik när kyrkan invigdes av ärkebiskopen i Lund. Det är mycket troligt att ärkebiskopen, som finns avbildad på södra sidan i triumfbågen, var en av kyrkans stiftare och att han vid invigningen förde med sig en relik av Dionysios, som var kyrkans skyddshelgon. I Lunds domkyrka fanns nämligen tre relik av helgonet.

I mitten av 1300-talet omnämns kyrkan som Stodhaugas kyrka. Det fanns då två ingångar: en på södra sidan för männen och en smalare på norrsidan avsedd för kvinnorna. Kyrkans fönster var då få och små och närmast att betrakta som ljusinsläpp. Med säkerhet har det funnits två fönster i koret, och man kan se rester av ett av de ursprungligt fönstren. I långhuset fanns ett fönster åt söder och absiden ett åt öster. Fönstren gjordes större på 1700-talet.

Kyrkan har genomgått många förändringar. I början av 1200-talet tillkom takmålningarna i koret och troligtvis är målningarna i absiden från samma tid. Under slutet av 1200-talet eller början på 1300-talet slogs valvet i koret. Ytterligare valv slogs sedan i långhuset. Under 1500-talets början revs absiden och nuvarande sakristia uppfördes. I en text från slutet av 1600-talet står att läsa att Stehags kyrka blev invigd av biskop Börge anno 1503, och att man då placerade relikerna från de 11 000 jungfrur i altaret. Det rör sig troligen om återinvigningen efter den senare tillbyggnaden.

Under samma tid byggdes vapenhuset vid den södra portalen. När man lade golvet till detta åkte vigvattenstenen ner som golvfyllnad, för att aldrig mer användas.

Under första halvan av 1700-talet förlängdes kyrkan åt väster. På 1800-talet genomgick kyrkan flera ombyggnader.

Coyetska gravkoret som tillkom 1803 används numera som bårhum. Fram till 1950 fanns där sju stycken sarkofager, men då dessa med tiden blivit illa åtgångna blev de borttagna och den Coyetska släkten gravsattes alldeles utanför gravkoret.

Nykyrkan på norrsidan tillbyggdes 1853. Några år tidigare - 1848 fick vapenhuset det nuvarande tornet, och kyrkklockan, som tidigare funnits i en klockstapel flyttades dit. Nu finns där ytterligare en klocka.

Inte bara kyrkorna har genomgått förändringar genom seklerna. Så har även skett med kyrkogårdarna. I äldre tid liknade begravningsplatsen inte alls den som finns i vår tid. Grusade gångar, höga gravstenar, häckar och blommor är ganska sentida företeelser. Långt in på 1800-talet var lantkyrkogårdarna gräsbevuxna, och ofta hade klockaren som löneförmån att få bärga höet där. De fåtal gravvårdar som fanns var låga och enkla. Här på Stehags kyrkogård finns några gravvårdar som daterar sig till senare delen av 1100-talet.

Källor:

Pdf: "Stehags kyrka - Arkeologisk förundersökning 2006". Helene Wilhelmson. Regionmuseet Kristianstad. ISSN 1651-0933

Webb: kalkmalningar.blogspot.se

Webb: Riksantikvarieämbetets bebyggelseregister.

Bok: "Kyrkor i Skåne - en kulturhistoria". Siegrun Fernlund 1980. ISBN 91-85330-26-4